

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Wady ludzkie w krzywym zwierciadle satyry. Omów zagadnienie na podstawie znanej Ci satyry Ignacego Krasickiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Ignacy Krasicki, wybrana satyra

EPOKA

Oświecenie

CZAS WYPOWIEDZI

ok. 5 min

OPRACOWANIE

nauczyciele Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu mówi, co będziesz udowadniać

Satyra to gatunek literacki, który przedstawia i wyśmiewa ludzkie wady. W tym celu wykorzystuje się komizm i karykaturę. Jednak krytyka nie jest celem samym w sobie, ale spełnia funkcję dydaktyczną - zachęca do refleksji i zmiany postępowania. Satyra cieszyła się dużą popularnością w oświeceniu. W Polsce chętnie tworzył w tym gatunku Ignacy Krasicki.

Z LEKTURY

sceny i postacie z lektury bazowej omówione pod tezę

Jego *Świat zepsuty* mówi o upadku obyczajów i rozpasaniu polskiej szlachty. Narrator narzeka na młode pokolenie, które żyje w rozpuście, kłamie i nie szanuje tradycyjnych wartości. Poza tym młodzi są źle

wychowani. Wiara nie ma dla nich większego znaczenia, dlatego chętnie zawierają małżeństwa z materialnych pobudek. W społeczeństwie panuje niezgoda i chaos. Żeby podkreślić powagę problemu, Krasicki stosuje wyolbrzymienie. Píše, że współcześnie za wady uważa się honor i życzliwość. Kłóci się to z wartościami poprzedniej epoki. Barokowi sarmaci byli waleczni, honorowi i pobożni. Zdaniem narratora to właśnie porzucenie tradycyjnych wartości doprowadziło do upadku Rzeczypospolitej. O konieczności ratowania kraju, nawet kosztem własnego życia, mówiła metafora tonącego okrętu.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

Moralne wskazówki znajdziemy też w *Żonie modnej*. Utwór krytykuje takie wady szlachty, jak kosmopolityzm, egoizm, chciwość i głupota. Tytułowa żona to szlachcianka przyzwyczajona do miejskich wygod. Była kapryśna i próżna. Oczekiwała od swojego męża, że będzie spełniał wszystkie jej zachcianki. W dodatku nie szanowała polskich obyczajów - za to zachwycała się wszystkim, co francuskie. Choć była kobietą wykształconą i czytającą, to brakowało jej kultury osobistej, co przejawiało się w pogardliwym stosunku do męża. Całe życie czytała francuskie romanse, więc jej wyobrażenia o miłości były nierealistyczne. Nic dziwnego, że Piotr nie spełnił jej oczekiwań. On sam zresztą też nie był krystaliczny. Powodem, dla którego godził się na te wszystkie upokorzenia i spełniał kolejne zachcianki żony, była przecież chęć przejęcia jej majątku. Życiem mężczyzny bez reszty zawładnął materializm.

Chciałbym podkreślić, że bohaterowie w ogóle do siebie nie pasowali. On kurczowo trzymał się tradycji, a ona była ślepo wpatrzona w modę francuską. Może nie byłoby w tym nic złego, gdyby nie miała wciąż nowych pomysłów i nie próbowała wymusić na mężu zmiany przyzwyczajeń. W kreacji bohaterki Krasicki wykorzystał wyolbrzymienie i karykaturę - w taki właśnie sposób wyśmiał zachowanie ówczesnej szlachty.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Na koniec chciałbym zauważyć, że satyra ośmiesza ludzkie wady, żeby czytelnik mógł im się lepiej przyjrzeć i się nad nimi zastanowić. *Świat zepsuty* mówi o upadku obyczajów i obłudzie szlachty, której ciągle kłótnie doprowadziły do rozbioru Polski. Utwór porusza też problem zawierania małżeństw dla zysku, o czym bardziej szczegółowo czytamy w *Żonie modnej*. Bohaterowie satyry wcale się nie kochali. Żona była egoistyczna i próżna, a mąż - przesadnie przywiązany do tradycji. Ich komiczna relacja pokazuje, że żadna skrajność nie jest dobra. Oba utwory Krasickiego są barwną karykaturą XVIII-wiecznej szlachty polskiej.